

Rostkowski, Zbigniew

Sprawozdanie z 40 Sympozjum Bibliistów Polskich w Lublinie, w dniach 19-20 września 2002 r.

Studia Teologiczne 21, 443-446

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ZBIGNIEW ROSTKOWSKI

SPRAWOZDANIE Z 40 SYMPOZJUM BIBLISTÓW POLSKICH W LUBLINIE, W DNIACH 19-20 WRZEŚNIA 2002 R.

W dniach od 19 do 20 września 2002 roku, w gmachu Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Lublinie odbyło się 40 Sympozjum Biblistów Polskich. Temat spotkania był następujący: „*Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej*”.

I dzień sympozjum – 19 września 2002 r.

Pierwszy dzień obrad rozpoczął się Mszą św. koncelebrowaną w kaplicy seminaryjnego. Liturgii przewodniczył ks. dr Ryszard Karpiński, biskup pomocniczy archidiecezji lubelskiej, a homilię wygłosił ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB.

Otwarcia 40 Sympozjum dokonał prezes Stowarzyszenia Biblistów Polskich ks. Ryszard Rubinkiewicz. Po powitaniu uczestników spotkania, wręczył – w imieniu wszystkich biblistów polskich - ks. prof. dr hab. Marianowi Gołębiewskiemu, biskupowi koszalińsko-kołobrzeskiemu, pamiątkową księgę, wydaną z okazji 65 rocznicy jego urodzin. Ordynariuszowi diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, w ramach podziękowania za pamięć i upominek, zaprosił biblistów na kolejne sympozjum do Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie.

W dalszej części swego wystąpienia ks. prof. Ryszard Rubinkiewicz zapoznał zebranych z głównymi liniami dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej „*Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej*”, którego *nota bene* był współredaktorem. W czasie swego wystąpienia zaznaczył, że powyższy dokument posiada wyłącznie religijny charakter, ponieważ mówi jedynie o związkach i jedności Starego i Nowego Testamentu. Komplementarność Biblii potwierdzają między innymi: układ ksiąg oraz orędzie Jezusa z Nazaretu, który odwołuje się do Starego Testamentu (obietnica-wypełnienie). W odpowiedzi na pytania, które obecnie są stawiane w różnych środowiskach: czy pomiędzy Nowym a Starym Testamentem zachodzi ciągłość, czy też postępowanie, a może jest brak ciągłości, ksiądz profesor opowiedział się za po-

stępem Nowego Testamentu względem Starego. Świadczą o tym między innymi: wiara w jednego Boga, dzieło Jezusa Chrystusa, a także pogłębione tematy i obrazy (np. ziemia obiecana).

W ramach zaplanowanych prelekcji, jako pierwszy głos zabrał ks. dr Mirosław Wróbel na temat: „*Żydzi w Czwartej Ewangelii*”. Na początku stwierdził, że autor tej Ewangelii był Żydem, który ukazywał proces odchodzenia chrześcijan od judaizmu. Mówiąc o pojęciu οἱ Ἰουδαῖοι, zaznaczył, iż jest ono terminem bardzo złożonym, którego sens był różny na przestrzeni czasów (np. dziś oznacza narodowość – Żyd i wyznanie – żyd). I tak, w przypadku terminu οἱ Ἰουδαῖοι możemy wyróżnić następujące interpretacje:

- geograficzną – według niej termin „Judejczycy” oznaczałby mieszkańców Judei (Galilejczycy też byli Żydami!);
- historyczną – gorliwych wyznawców judaizmu (po roku 70);
- socjologiczną – grupę ludzi - przywódców żydowski (Żydzi to nie tylko przywódcy!);
- religijną – wyznawców religii możeszowej wrogich Jezusowi;
- symboliczną – świat niewierzący;
- narratywną – Żydów wierzących w Jezusa (do rozdz. 12) oraz Żydów niewierzących w Niego (od rozdz. 12).

W dalszej części wystąpienia prelegent zaznaczył, że Czwarta Ewangelia, podobnie zresztą jak i pozostałe, odzwierciedla ówczesne napięcie i dystans, a nawet wrogość synagogi i jej przywódców wobec powstającego chrześcijaństwa. Jednocześnie przestrzegał, by epoki redaktora nie przenosić na wcześniejsze czasy Jezusa z Nazaretu.

Po przerwie na kawę głos zabrał ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, prezentując referat na temat: „*Stare a Nowe Przymierze*”. Zasadnicze pytania, które przewijały się w jego wystąpieniu brzmiały: jak wygląda relacja pomiędzy Przymierzem Starym (Boga z Izraelem) a Przymierzem Nowym (zawartym w Jezusie); jak rozumieć Nowe Przymierze: „zamiast”, „uzupełnienie”, „kontynuacja”, „spełnienie i potwierdzenie”; czy Stare Przymierze jest dalej ważne? Jego zdaniem biblijne Przymierze jest czymś więcej aniżeli tylko zobowiązaniem, ponieważ jego fundamentem jest miłość Boga, a posłuszeństwo Prawu jedynie jednym z warunków. Jeśli chodzi o Nowe Przymierze zawarte w Jezusie jest ono nie tylko inne, ile raczej jakościowo lepsze, ponieważ opiera się na nowych podstawach.

Po dyskusji nastąpiła przerwa obiadowa, w czasie której uczestnicy zwiedzali cmentarz żydowski w Lublinie. Popołudniową część sympozjum rozpoczął referat ks. prof. dr hab. Waldemara Chrostowskiego na temat: „*Izrael a Kościół*”. Swoje wystąpienie rozpoczął on od stwier-

dzenia, że Kościół stał się autonomicznym jeszcze przed powstaniem żydowskim. Świadczą o tym księgi pisane w diasporze po grecku, nowość nauki, wiara w Jezusa Chrystusa i nadzieja chrześcijańska. Wielu Żydów wierzyło Jezusowi (nadzieja żydowska), ale nie uwierzyło w Jezusa z Nazaretu (nadzieja chrześcijańska). Osoba i wiara w Jezusa Chrystusa stały się więc punktem odejścia chrześcijaństwa od judaizmu. Co więcej, synagoga (rabini) od samego początku była nie tylko przeciwna, lecz wrogo nastawiona do Kościołowi, o czym świadczy postawa św. Pawła przed nawróceniem. Ks. prof. W. Chrostowski przypomniał zebranych, że o wyznawcach religii mojżeszowej należy mówić, iż są naszymi „starszymi braćmi”, ale „w pewien sposób” (tak też po raz pierwszy wyraził się Jan Paweł II). Dzieli nas bowiem wiara w Jezusa z Nazaretu i inna koncepcja zbawienia.

Kolejny referat zatytułowany: „*Kult w Starym i Nowym Przymierzu*” przedstawił ks. prof. dr hab. Stanisław Hałas SCJ. Przedstawił w nim takie tematy jak: modlitwa, ofiary, kapłani, świątynia i święta. W każdym przypadku podkreślał nowość tychże zagadnień, odwołując się do kontekstu Starego Testamentu. I tak, modlitwa wspólnotowa została uzupełniona w NT osobistą na wzór Jezusa z Nazaretu; wielość krwawych ofiar zastąpiła jedna, bezkrwawa i doskonała Jezusa Chrystusa; kapłani są reprezentantami Jezusa Chrystusa. Chrześcijanie odrzucili dotychczasową koncepcję kapłaństwa, o czym świadczy fakt pominięcia słowa *ó ιερέυς*, na rzecz terminów: *ó επίσεποος* oraz *ó πρεσβύτερος*. Jeśli chodzi o pojęcie świątyni, został poszerzony jego zakres przestrzenny (w ST odnosiło się tylko do jednej budowli) i społeczny – świątynia to wspólnota, a także Jezus Chrystus. Warto pamiętać, że chrześcijanie w czasie wznoszenia swoich świątyń od samego początku nie wzorowali się na budowli jerozolimskiej! Inaczej zupełnie wyglądała sprawa kultu chrześcijańskiego, który wyrósł na tradycji żydowskiej.

Ostatni referat w pierwszym dniu sympozjum, zatytułowany „*Żydziz w oczach ewangelisty Mateusza*”, wygłosił ks. dr Janusz Lemański. Poruszył w nim zagadnienia: miejsca, czasu, adresatów, autora i niektórych pojęć związanych z Ewangelią Mateusową. Referent stwierdził, że dzieło to powstało w Syrii, po roku 70 po Chr. Jego adresatami są Żydzi i nawróceni poganie, którzy nie znali Starego Testamentu według tekstu masoreckiego (TM), lecz według Septuaginty (LXX). Autor z pewnością był judeo-chrześcijaninem, który wyrósł z judaizmu, ale czuł swoją odrębność religijną. Prelegent zaznaczył ponadto, że w Ewangelii Mateusowej termin „lud” (*ó λαός*) posiada sens pejora-

tywny. Na oznaczenie nowego ludu, który wierzy w Jezusa Chrystusa, redaktor używa terminu τὸ ἔθνος.

II dzień Sympozjum – 20 września 2002 r.

Drugi dzień sympozjum rozpoczęła Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem i z homilią ks. bp Mieczysława Cisło, biskupa pomocniczego archidiecezji lubelskiej.

Pierwszy referat wygłosił ks. prof. dr hab. Antoni Tronina na temat: „Judaizm i chrześcijaństwo w I w. po Chr.”. Prezentując ten temat w świetle ostatniego dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej, referent starał się przybliżyć termin „judaizm”. Słowo to pochodzi od nazwy geograficznej – Judea. Według Ksiąg Machabejskich oznaczało „żyć po żydowski”. W okresie perskim otrzymało zabarwienie nacjonalistyczne, a od czasów Ezdrasza i Nehemiasza – ideologiczne. Ksiądz profesor przypomniał zebrany, że Galilea oznaczała „lud na krańcu”, natomiast Samaria osiedleńców asyryjskich z okolic Kuty w Babilonii. W tym kontekście prelegent przypomniał, że wielu współczesnych Jezusowi uważało Go za Galilejczyka (także Piotra). Wówczas należałoby mówić, iż był on żydem (z małej litery), czyli wyznawcą religii możeszowej. W pierwszym wieku po Chr. w chrześcijaństwie zarysowały się cztery środowiska skupione wokół takich autorytetów jak: Jakub (brat Pański, z którym łączono nadzieje dynastyczne), Piotr, Paweł i Jan. W tych też kręgach powstały cztery Ewangelie: św. Mateusza (Jakub), św. Marka (Piotr), św. Łukasza (Paweł) i św. Jana (Jan Apostoł).

Jako ostatni w czasie sympozjum wystąpił ks. dr Artur Malina, prezentując odczyt na temat: „Jedność Bożego planu zbawienia”. Zdaniem prelegenta dokument: „Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej” jednoznacznie wykazuje jedność Bożego zamysłu zbawienia świata. Jedność ta wynika między innymi z dzieła zbawczego Jezusa Chrystusa oraz z rzeczywistości spełnienia się Bożych obietnic zawartych na kartach Starego Testamentu.

Na zakończenie wystąpił ks. prof. Andrzej Struss, który omówił stan badań archeologicznych aktualnie prowadzonych na terenie Palestyny. Ogłoszenia i sprawy organizacyjne były ostatnim elementem 40 sympozjum biblistów polskich w Lublinie.